

# Linki odsyłające do utworów chronionych prawem autorskim – wpływ orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości na praktykę orzeczniczą sądów polskich



**Katarzyna Brzózka**

Doktorantka w Katedrze Prawa Własności Intelektualnej na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

✉ [katarzyna.brzozka@student.uj.edu.pl](mailto:katarzyna.brzozka@student.uj.edu.pl)  
<https://orcid.org/0000-0003-0408-593X>

## **Linking to Works Protected by Copyright – Influence of the Case Law of the Court of Justice on Judicial Practice of Polish Courts**

*The preliminary rulings of the Court of Justice of the European Union (CJEU) provide clarification on EU law. But, at the same time, they influence the interpretation of national laws and the case-law of the courts of Member States. Copyright has been harmonised at the EU level to a limited extent. Therefore, the CJEU's decisions are of great importance for the national courts adjudicating in cases related to the proper functioning of the internal market. The purpose of this article is to analyse the CJEU's case-law on the authors' right to communicate their works to the public under Article 3(1) of Directive 2001/29/EC of the European Parliament and of the Council of 22 May 2001 on the harmonisation of certain aspects of copyright and related rights in the information society. The article also addresses the binding character of the CJEU's judgments and influence on the Polish courts' rulings concerning linking to works protected by copyright.*

**Słowa kluczowe:** dyrektywa 2001/29/WE, orzeczenie prejudycjalne TS, linki odsyłające do utworów, publiczne udostępnienie, związanie orzeczeniem TS

**Key words:** Directive 2001/29/EC, preliminary ruling, linking to protected works, communication to the public, binding character of CJEU's ruling

[https://doi.org/10.32082/fp.v0i1\(63\).291](https://doi.org/10.32082/fp.v0i1(63).291)

## 1. Wprowadzenie

Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej *acquis communautaire*, czyli dorobek prawny Wspólnot Europejskich i UE, stał się elementem polskiego porządku prawnego<sup>1</sup>. Obok traktatów założycielskich, prawa wtórnego czy umów międzynarodowych źródło *acquis communautaire* stanowią także orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TS lub Trybunał)<sup>2</sup>. Prawo autorskie zostało na poziomie prawa unijnego zharmonizowane w ograniczonym

skim i prawach pokrewnych<sup>3</sup>. Nakreślona zostaje również problematyka przełożenia judykatów Trybunału, w których dokonuje on interpretacji prawa unijnego, na stosowanie prawa polskiego przez sądy krajowe. Opracowanie koncentruje się na decyzjach związanych z linkowaniem do stron internetowych zawierających utwory chronione prawem autorskim. Problematyka ta ma niebagatelne znaczenie w kontekście prawidłowego funkcjonowania społeczności internetowej, dlatego wypowiedzi judykatury były oczeki-



## Do podstawowych funkcji Trybunału należą zapewnienie jednolitej wykładni prawa unijnego oraz jego przestrzegania we wszystkich państwach członkowskich.

zakresie – brakuje ogólnej, bezpośrednio wiążącej regulacji, dlatego wypowiedzi Trybunału mają istotne znaczenie dla jednolitej ochrony prawnoautorskiej w państwach członkowskich. Choć instytucjonalnie TS jest organem sądowniczym, to funkcjonalnie jego działalność nosi cechy prawotwórcze. Przyjmuje się, że wykładnia przepisów prawa UE przyjęta w wyrokach wydanych w trybie prejudycjalnym powinna być wiążąca dla wszystkich sądów państw członkowskich. Powszechnie uznane są także ogólne zasady prawa europejskiego, które Trybunał stwierdził, a następnie rozwijał w swoim orzecznictwie. Przedmiotem niniejszego artykułu jest odpowiedź na pytanie o zakres wpływu rozstrzygnięć TS na orzecznictwo sądów polskich wydane w sprawach, w których sądy badały, czy doszło do naruszenia autorskich praw majątkowych w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autor-

wane przez użytkowników sieci oraz podmioty praw autorskich. W pracy wskazano tezy najważniejszych wyroków TS i sądów polskich dotyczące analizowanej materii oraz stanowiska przedstawicieli polskiej doktryny. Dobór orzecznictwa TS wynika z faktu, iż są to wyroki przełomowe, powoływane w rozstrzygnięciach sądów krajowych. Pozwolą one wyprowadzić ogólne wnioski i przedstawić wpływ wykładni TS na praktykę orzeczniczą sądów polskich.

## 2. Rola wyroków prejudycjalnych TS

Do podstawowych funkcji Trybunału należą zapewnienie jednolitej wykładni prawa unijnego oraz jego przestrzegania we wszystkich państwach członkowskich. W szczególności są one realizowane poprzez wydawanie orzeczeń w trybie prejudycjalnym o wykładni traktatów oraz o ważności i wykładni aktów prawa wtórnego na podstawie art. 267 TFUE<sup>4</sup>. Arty-

1 A. Dana, *Miejsce acquis communautaire w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne” 2006–2007, nr 3–4, s. 205.

2 Zgodnie z art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej (dalej: TUE), w skład Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wchodzi Trybunał Sprawiedliwości (dalej: TS lub Trybunał), Sąd i sądy wyspecjalizowane.

3 Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r., Dz.U. 2019, poz. 1231 (dalej: ustawa o prawie autorskim oraz pr. aut.).

4 Art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W związku z tematyką artykułu w dalszej części poruszone zostanie wyłącznie zagadnienie wykładni prawa wtórnego.

kuł ten stanowi, że z pytaniem dotyczącym wskazanej problematyki, może się zwrócić do TS sąd krajowy niższego szczebla, jeżeli uzna, iż jest to niezbędne do wydania wyroku (akapit 2). Sąd, którego orzeczenie nie podlega zaskarżeniu według prawa wewnętrznego, jest do tego natomiast zobowiązany (akapit 3). W swoim orzecznictwie TS wskazał jednak wyjątki od tego obowiązku. Po pierwsze, gdy sąd stwierdzi, że pytanie nie jest istotne dla rozstrzygnięcia sprawy; po drugie, gdy określony przepis prawa wspólnotowego stanowił już przedmiot interpretacji Trybunału; po trzecie, gdy stosowanie normy prawa wspólnotowego jest oczywiste i nie pozostawia miejsca na racjonalne wątpliwości<sup>5</sup>.

W systemie prawnym UE nie zostały określone skutki orzeczeń wstępnych. Generalne odniesienie do mocy wiążącej wyroków TS odnaleźć można w regulaminie postępowania przed Trybunałem, który w art. 91 § 1 stanowi, iż wiążą one od dnia ogłoszenia<sup>6</sup>. Nie zostały jednak określone ani zakres, ani podmioty związane orzeczeniami, a przyczyny tego upatruje się w przekonaniu, że jest to rozwiązanie „politycznie” akceptowalne, a moc wiążąca jest cechą immanentną każdego wyroku organu sądowego<sup>7</sup>. Istota problemu nieokreślenia skutków orzeczeń wynika z tego, iż działalność Trybunału uwidacznia pewną tendencję. Obok pierwotnych funkcji pełni on niejako rolę organu prawotwórczego. Wskazuje na to fakt, iż fundamentalne zasady prawa unijnego, takie jak zasada pierwszeństwa i bezpośredniego skutku prawa UE oraz odpowiedzialności państw członkowskich za naruszenie tego prawa, nie mają podstawy traktatowej. Zostały one ustanowione w orzecznictwie TS<sup>8</sup>.

Podobnie obowiązek wykładni zgodnej (prounijnej), choć nie wynika wprost z Traktatów, zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem TS, zapewnia on efektywność stosowania prawa unijnego w porządkach prawnych państw członkowskich<sup>9</sup>.

Obowiązek wykładni zgodnej został stwierdzony w wyroku Von Colson i Kamann<sup>10</sup>, a następnie rozwijany w orzecznictwie TS. Jednym ze wskazań Trybunału, który odpowiadała na pytanie prejudycjalne sądu niemieckiego w sprawie dotyczącej zakazu dyskryminacji w zatrudnieniu, było stwierdzenie, iż „stosując prawo wewnętrzne, a w szczególności przepisy prawa krajowego wprowadzone w celu wykonania dyrektywy [...], sądy krajowe są zobowiązane do wykładni prawa krajowego zgodnie z treścią i celem dyrektywy<sup>11</sup>”. Dotyczy to zarówno przypadku, gdy przepisy krajowe zostały uchwalone przed rozpoczęciem obowiązywania dyrektywy, jak i po nim<sup>12</sup>. Zasada wymaga, aby przeprowadzając wykładnię prawa krajowego, sąd „czynił wszystko co leży w zakresie jego właściwości” w celu zagwarantowania skuteczności prawa unijnego, a ponadto jej stosowania nie ogranicza się wyłącznie do przepisów implementujących normy prawa UE<sup>13</sup>. Ogólne zasady wykładni przepisów unijnych, uzupełniane są założeniami specyficznymi dla

Costa przeciwko E.N.E.L., EU:C:1964:66; w wyroku Trybunału z dnia 5 lutego 1963 r. w sprawie 26/62, NV Algemene Transport – en Expeditie Onderneming van Gend & Loos przeciwko holenderskiej administracji celnej, EU:C:1963:1; w wyroku z dnia 19 listopada 1991 r. w sprawach połączonych C-6/90–C-9/90 Andrea Francovich przeciwko Republice Włoskiej oraz Danila Bonifaci przeciwko Republice Włoskiej, EU:C:1991:428.

9 A. Sołtys (w:) L. Leszczyński (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej. System Prawa Unii Europejskiej*, t. 3, Warszawa 2019, s. 483–484.

10 Wyrok Trybunału z dnia 10 kwietnia 1984 r. w sprawie 14/83, Sabine von Colson i Elisabeth Kamann przeciwko Land Nordrhein-Westfalen, EU:C:1984:153 (dalej: wyrok von Colson i Kamann).

11 Tamże, pkt 26.

12 Wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 1994 r. w sprawie C-91/92, Paola Faccini Dori przeciwko Recreb Srl, EU:C:1994:292, pkt 30.

13 Wyrok Trybunału z dnia 5 października 2004 r. w sprawach połączonych C-397/01–C-403/01, Bernhard Pfeiffer i in.

5 Wyrok Trybunału z dnia 6 października 1982 r. w sprawie 283/81, Srl CILFIT i Lanificio di Gavardo SpA przeciwko Ministero della Sanità, EU:C:1982:335 (dalej: wyrok CILFIT), pkt 21.

6 P. Dąbrowska-Kłosińska, *Skutki wyroków prejudycjalnych TS w postępowaniu przed sądami krajowymi w świetle orzecznictwa i Traktatu z Lizbony*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2010, nr 12, s. 4–5 oraz powołany tekst skonsolidowany regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości z dnia 25 września 2012 r., Dz.U. L 265 z 29 września 2012 r. (dalej: Regulamin postępowania przed TS).

7 P. Dąbrowska-Kłosińska, *Skutki wyroków...*, s. 4–5.

8 Zasady zostały potwierdzone odpowiednio w wyroku Trybunału z dnia 15 lipca 1964 r. w sprawie C-6/64, Flaminio

danej dziedziny prawa. W literaturze dla problematyki prawnoautorskiej wyróżnia się m.in.: uznanie za cel dyrektyw ustanowienia wysokiego poziomu ochrony praw autorskich i zapewnienia autorom stosownego wynagrodzenia za eksploatację ich utworów oraz przyjęcie szerokiej interpretacji praw wyłącznych<sup>14</sup>.

Zakres związania orzeczeniem prejudycjalnym zasadniczo obejmuje sąd krajowy, który zwrócił się do TS z pytaniem<sup>15</sup>. Zgodnie jednak z doktryną *acte éclairé* (aktu wyjaśnionego), mającej źródła w wyroku Da Costa<sup>16</sup>, a następnie powtórzoną w wyroku w sprawie CILFIT, sąd krajowy nie ma obowiązku zwracania się z pytaniem prejudycjalnym, jeżeli Trybunał dokonał już wykładni danej normy prawa wspólnotowego (unijnego)<sup>17</sup>. Oznacza to, że stosując przepisy prawa UE, każdy sąd państwa członkowskiego może oprzeć się na wykładni dokonanej przez Trybunał, niezależnie od tego, czy to on zwrócił się z pytaniem prejudycjalnym. W tym znaczeniu orzeczeniem prejudycjalnym nadaje się charakter precedensu *sui generis*<sup>18</sup>. W orzecznictwie sądów polskich prounijna wykładnia prawa krajowego jest akceptowana<sup>19</sup>, a TS uznawany jest za organ wyłącznie właściwy do wykładania przepisów unijnych<sup>20</sup>. Sąd Najwyższy (dalej: SN), stanął jednak

na stanowisku, iż orzeczenie TS wydane w trybie prejudycjalnym wiąże sąd, który zwrócił się do Trybunału z pytaniem, oraz wszystkie sądy krajowe, które następnie orzekają w danej sprawie, lecz nie wywiera ono skutku *erga omnes*<sup>21</sup>. Nie wyklucza to zastosowania przez sąd orzekający w sprawie podobnej, w której powołano ten sam przepis implementujący akt prawa UE, interpretacji dokonanej wcześniej przez Trybunał<sup>22</sup>.

## 2.1. Charakter wyroków prejudycjalnych TS w przedmiocie wykładni aktów prawa wtórnego. Kontekst dyrektyw prawnoautorskich

Dyrektywy nie są skuteczne w stosunkach horyzontalnych (między podmiotami indywidualnymi), kierowane są do państw członkowskich, które to zobowiązane są do transpozycji przepisów dyrektywy do systemu prawa krajowego. Dyrektywa określa cele, które krajowy ustawodawca ma osiągnąć, pozostawiając mu swobodę w doborze środków. Ta swoistość implikuje dwustopniowość wykładni przepisów krajowych obejmujących przedmiot regulacji prawa unijnego. Najpierw Trybunał dokonuje – w wiążącym pytający sąd krajowy orzeczeniu – interpretacji normy prawa UE. Następnie, sąd krajowy, orzekając na podstawie przepisów krajowych implementujących dyrektywę, dokonuje wykładni zgodnej. Sąd opiera się jednak na regułach wykładni przyjętych w wewnętrznym porządku prawnym, które często różnią się od reguł stosowanych przez TS. Na gruncie prawa unijnego wykładnia językowa ma stosunkowo niewielkie znaczenie. Wynika to z wielości autentycznych wersji językowych aktów oraz faktu, iż wiele pojęć prawa unijnego, często o zabarwieniu ekonomicznym, nie ma ustalonego i zdefiniowanego znaczenia<sup>23</sup>.

przeciwko Deutsches Rotes Kreuz, Kreisverband Waldshut eV, EU:C:2004:584, pkt 115 i 118.

14 J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, s. 602.

15 Wyrok Trybunału z dnia 5 marca 1986 r. w sprawie 69/85, Wünsche Handelsgesellschaft GmbH & Co. przeciwko Niemcom, EU:C:1986:104, pkt 13.

16 Wyrok Trybunału z dnia 27 marca 1963 r. w sprawach połączonych 28–30/62, Da Costa en Schaake NV, Jakob Mejer, NV, Horst-Holland NV przeciwko Netherland Inland Revenue Administration, EU:C:1963:6.

17 Formalnie sądu krajowego nie pozbawia się możliwości zadania pytania prejudycjalnego dotyczącego podobnej kwestii, jednak powinien on przytoczyć nowe argumenty bądź okoliczności, które uzasadniałyby rozpatrzenie sprawy przez Trybunał – por. P. Dąbrowska-Kłosińska, *Skutki wyroków...*, s. 9.

18 Tamże, s. 11 i n.

19 A. Sołtys, *Wykładnia prawa...*, s. 506 wraz z powołanym orzecznictwem.

20 Postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2010 r., III CZP 3/10, LEX nr 589807.

21 Postanowienie SN z dnia 25 stycznia 2018 r., IV CSK 664/14, LEX nr 2466214. Warto wskazać, że w postanowieniu z dnia 22 października 2009 r., I UZ 64/09, LEX nr 852273, SN stwierdził, że wykładnia prawa wspólnotowego dokonana przez TS ma moc powszechnie obowiązującą.

22 Por. A. Sołtys, *Wykładnia prawa...*, s. 507 oraz powołany wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 r., III SK 27/08, Legalis nr 414135.

23 J. Helios, W. Jedlecka, *Wykładnia prawa Unii Europejskiej ze stanowiska teorii prawa*, „Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego” 2018, nr 118, s. 119–120, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/>

Dominują charakterystyczne dla ponadnarodowego porządku prawnego formy wykładni: celowościowo-funkcjonalna, pozwalająca na realizację zasady *effet utile*, tj. praktycznej skuteczności nomy prawa UE<sup>24</sup>,

brak kompleksowej regulacji dotyczącej tej problematyki<sup>27</sup>. Ustawodawca unijny zdecydował się ujednolicić wyłącznie te zagadnienia autorskoprawne, które mają zapewnić prawidłowe funkcjonowanie rynku

## Sąd Najwyższy, potwierdził, że sądy polskie są zobowiązane interpretować przepisy krajowe z uwzględnieniem brzmienia i celu normy unijnej. Niemniej jednak wskazał, że obowiązek ten dotyczy wyłącznie przypadków, gdy wykładnia zgodna jest możliwa i nie powoduje, że sąd wykracza poza wyraźne brzmienie przepisu krajowego lub przepisu tego w ogóle nie stosuje.

oraz porównawcza. Sąd Najwyższy, potwierdził, że sądy polskie są zobowiązane interpretować przepisy krajowe z uwzględnieniem brzmienia i celu normy unijnej. Niemniej jednak wskazał, że obowiązek ten dotyczy wyłącznie przypadków, gdy wykładnia zgodna jest możliwa i nie powoduje, że sąd wykracza poza wyraźne brzmienie przepisu krajowego lub przepisu tego w ogóle nie stosuje<sup>25</sup>. Innymi słowy – gdy nie prowadzi do wykładni *contra legem*.

Prawo autorskie zostało zharmonizowane w dość ograniczonym stopniu<sup>26</sup>. W systemie prawnym UE

wewnętrznego<sup>28</sup>. Jednym z tych aktów jest dyrektywa w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym<sup>29</sup>. Głównym uzasadnieniem procesu ujednolice-

dawca unijny podjął kolejny krok w procesie ujednolicenia prawa autorskiego, przyjmując dyrektywę w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym.

27 A. Matlak, *Prawo autorskie w europejskim prawie wspólnotowym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego – Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej”, z. 79, Zakamycze 2002, s. 399.

28 Tamże. Ponadto wynika to wprost z art. 118 TFUE, który stanowi, że: „w ramach ustanawiania lub funkcjonowania rynku wewnętrznego, Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, ustanawiają środki dotyczące tworzenia europejskich praw własności intelektualnej w celu zapewnienia jednolitej ochrony praw własności intelektualnej w Unii oraz utworzenia scentralizowanych na poziomie Unii systemów zezwoleń, koordynacji i nadzoru”.

29 Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, Dz.U. 2001, L 167/10 z 22 czerwca 2001 r.

publication/95678 (dostęp 27.05.2019). Na tendencję Trybunału do stosowania wykładni semantycznej, zwłaszcza przy interpretacji klauzul generalnych, wskazuje jednak E. Laskowska-Litak (w): E. Laskowska-Litak, R. Markiewicz (red.), *Prawo autorskie. Komentarz do wybranego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE*, Warszawa 2019, s. 24.

24 J. Helios, W. Jedlecka, *Wykładnia prawa...*, s. 12–13.

25 Wyrok SN z dnia 21 października 2011 r., IV CSK 133/11, LEX nr 1108560.

26 Inaczej niż prawo znaków towarowych, które zostało na poziomie UE zharmonizowane dyrektywą kompleksowo regulującą zagadnienie. Należy jednak wskazać, że ustawo-

nia było wyrównanie poziomu ochrony przysługującej twórcom. Zgodnie z założeniem unijnego ustawodawcy ścisła i ujednoczona ochrona praw autorskich sprzyja dokonywaniu inwestycji w działalność twórczą, a tym samym jest motorem konkurencji. Ponadto sprzyja pierwotnym pobudkom objęcia utworów ochroną prawnoautorską, m.in. zapewnieniu autorom stosownego wynagrodzenia za korzystanie z ich dzieł<sup>30</sup>. Związane z tym bezpośrednio jest prawo autora do publicznego udostępnienia utworu wyrażone w art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE<sup>31</sup>. W motywie 23 dyrektywy określono, że prawo to, a więc zakres, w jakim może on uzależnić od swojej zgody dostęp do utworu osobom trzecim, należy rozumieć szeroko. Jednocześnie, założeniem ustawodawcy unijnego było jednak wyważenie interesów i ochrony podmiotów praw autorskich z interesem ogółu użytkowników, m.in. w zakresie wolności wypowiedzi i informacji<sup>32</sup>.

Ze względu na zakres ujednoczenia prawa autorskiego w formie klasycznej – legislacyjnej, w doktrynie przyjmuje się, że podlega ono tzw. harmonizacji poprzez orzecznictwo<sup>33</sup>. Oznacza to, że sądy państw

członkowskich, stosując w sprawach z zakresu prawa autorskiego przepisy prawa krajowego, powinny kierować się interpretacją odpowiednich przepisów unijnych dokonaną przez Trybunał, co prowadzić ma do ujednoczenia linii orzeczniczej. Ogólne związanie interpretacją TS zapewnia więc określony stopień harmonizacji. Przekładając to stwierdzenia na grunt prawa polskiego, sąd orzekając w przedmiocie naruszenia autorskich praw majątkowych, określonych w art. 17 w zw. z art. 50 pr. aut.<sup>34</sup>, w sprawach związanych z linkowaniem, analizując, czy w danych okolicznościach doszło do korzystania z utworu w rozumieniu przepisu, powinien sięgnąć do dotychczasowych rozstrzygnięć TS wydanych w przedmiocie publicznego udostępnienia w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE.

W literaturze przyjmuje się, że za prawo do publicznego udostępniania (rozpowszechniania) należy uznać wszelkie środki i procesy udostępnienia utworów, z wyłączeniem dystrybucji (wprowadzenia do obrotu) ich materialnych egzemplarzy oraz przekazywania utworów w ramach komunikacji indywidualnej np. poprzez e-mail<sup>35</sup>. W ujęciu Trybunału formą publicznego udostępniania jest np. „rozprowadzanie sygnału przy pomocy zainstalowanych odbiorników telewizyjnych przez podmiot świadczący usługi hotelarskie na rzecz jego klientów zajmujących pokoje hotelowe”<sup>36</sup>.

(dalej: dyrektywa o społeczeństwie informacyjnym lub dyrektywa 2001/29/WE).

30 Motywy 4–6 oraz 10 dyrektywy 2001/29/WE.

31 „Art. 3 ust. 1. Państwa Członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniaania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie”.

Artykuł 3 ust. 2 dyrektywy 2001/29/WE stanowi o analogicznym uprawnieniu – prawie podawania utworu do publicznej wiadomości, które dotyczy m.in. artystycznych wykonań i wideogramów. Dyrektywa przewiduje także enumeratywnie wyliczone wyjątki m.in. w przypadkach korzystania z utworu dla zilustrowania w ramach nauczania czy cytowania w ramach krytyki lub recenzji, jednak zasadą jest, iż każde publiczne udostępnienie lub podanie do publicznej wiadomości utworu wymaga zgody jego autora.

32 Motywy 23 i 31 dyrektywy 2001/29/WE; ze względu na tematykę artykułu, poczynione uwagi dotyczą praw autorskich, jednak odnieść je można odpowiednio do praw pokrewnych.

33 W. van Gerven, *Harmonization of Private Law. Do We Need It?*, „Common Market Law Review” 2004, vol. 41, s. 515.

34 „Art. 17. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu”.

„Art. 50. Odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności: [...]”

3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w pkt 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym”.

35 J. Barta, R. Markiewicz, *Internet a prawo*, Kraków 1998, s. 143–144, 203; Z. Okoń (w:) P. Podrecki (red.), *Prawo Internetu*, Warszawa 2007, s. 379.

36 A. Auleytner, *Ochrona praw autorskich i pokrewnych a zasady swobodnego przepływu towarów i świadczenia usług w prawie Unii Europejskiej*, Warszawa 2015, s. 73–76 oraz powołany wyrok Trybunału z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie

Innym przykładem formy udostępnienia jest link, zwany także hiperłączem. Stanowi on odesłanie do dokumentu elektronicznego (najczęściej innej strony internetowej) oraz zamieszczonej w nim treści. Hiperłącza służą więc rozpowszechnieniu oraz ułatwieniu dostępu do różnych publikacji, w tym utworów chronionych prawem autorskim (np. artykułów, fotografii czy dzieł muzycznych). Trybunał kilkakrotnie wyowiadał się w sprawach dotyczących linkowania w kontekście publicznego udostępniania. W orzeczeniach prejedycjalnych określał i rozwijał przesłanki, które muszą zostać spełnione, aby linkowanie uznać za formę publicznego udostępniania, a tym samym formę eksploatacji utworu, która wymaga zgody podmiotu praw autorskich. Linia orzecznicza Trybunału dotycząca tego zagadnienia opiera się przede wszystkim na trzech kluczowych<sup>37</sup> wyrokach wydanych w spr-

wach: C-466/12 Svensson<sup>38</sup>, C-160/15 GS Media<sup>39</sup> oraz C-161/17 Land Nordrhein-Westfalen<sup>40</sup>.

### 3. Rozstrzygnięcia TS w przedmiocie pytań prejudycjalnych

#### 3.1. Sprawa C-466/12 Svensson

Pytanie prejudycjalne szwedzkiego Sądu Apelacyjnego w Svei (*Svea hovrätt*) w sprawie Svensson, dotyczyło postępowania, w którym strona powodowa – dziennikarze, których artykuły zostały opublikowane w internetowym, ogólnodostępnym, wydaniu dziennika „Göteborgs-Posten” – domagała się zasądzenia odszkodowania od spółki prowadzącej serwis internetowy, w którym zamieszczano hiperłącza umożliwiające dostęp do treści publikowanych na innych stronach internetowych, w tym do tekstów autorstwa powodów z portalu Göteborgs-Posten. Powodowie podnosili, iż dla użytkowników strony spółki pozwanej, którzy klikają w link, nie jest oczywiste, iż odsyłani są oni do innej witryny, w której uzyskać mogą dostęp do publikacji<sup>41</sup>.

W niniejszej sprawie istotę rozważań TS stanowiła odpowiedź na pytanie, czy zamieszczenie na stronie internetowej linku odsyłającego do utworu chronionego, ogólnie dostępnego na innej stronie, stanowi w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy o społeczeństwie informacyjnym czynność publicznego udostępnienia utworu<sup>42</sup>. Zdaniem Trybunału, na pojęcie publicznego udostępnienia składają się dwie przesłanki – czynność udostępnienia (rozumiana w sposób szeroki zgodnie

jest formą publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE.

38 Wyrok Trybunału z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie C-466/12, Nils Svensson i in. przeciwko Retriever Sverige AB, EU:C:2014:76 (dalej: wyrok Svensson lub C-466/12).

39 Wyrok Trybunału z dnia 8 września 2016 r. w sprawie C-160/15, GS Media BV przeciwko Sanoma Media Netherlands BV i in., EU:C:2016:644 (dalej: wyrok GS Media lub C-160/15).

40 Wyrok Trybunału z dnia 7 sierpnia 2018 r. w sprawie C-161/17, Land Nordrhein-Westfalen przeciwko Dirkowi Renckhoffowi, EU:C:2018:634 (dalej: wyrok Land Nordrhein-Westfalen lub C-161/17).

41 Pkt 8 wyroku C-466/12.

42 Pkt 14 wyroku C-466/12.

C-306/05, *Sociedad General de Autores y Editores de España (SGAE)* przeciwko *Rafael Hoteles SA*, EU:C:2006:764 (dalej: wyrok SGAE) pkt 47.

37 Obok powołanych orzeczeń, TS rozstrzygał także w sprawach związanych z takimi formami odesłań, jak:

(1) „framing” – w postanowieniu z dnia 21 października 2014 r., sprawie C-348/13, *BestWater International GmbH* przeciwko *Michaelowi Mebesowi* i *Stefanowi Potschowi*, EU:C:2014:2315 (dalej: postanowienie *BestWater*), powołanym w dalszej części artykułu;

(2) wtyczki (*add-ons*) zawierające linki – w wyroku z dnia 26 kwietnia 2017 r., w sprawie C-527/15, *Stichting Brein* przeciwko *Jackowi Frederikowi Wullemsowi*, EU:C:2017:300, w którym TS stwierdził, że pojęcie „publicznego udostępniania” obejmuje „sprzedaż odtwarzacza multimedialnego [...], na którym preinstalowane zostały – dostępne w Internecie – wtyczki zawierające hiperłącza prowadzące do ogólnodostępnych serwisów internetowych zawierających utwory chronione prawem autorskim umieszczone tam bez zezwolenia podmiotów tych praw”;

(3) „linki magnetyczne” (*magnet links*) – w wyroku z dnia 14 czerwca 2017 r., w sprawie C-610/15, *Stichting Brein* przeciwko *Ziggo BV*, *XS4ALL Internet BV*, EU:C:2017:456 (dalej: wyrok *Stichting Brein*), mówiącym, że „zarządzenie w Internecie i udzielanie dostępu do platformy wymiany, która poprzez indeksację metadanych dotyczących utworów chronionych i udostępnianie wyszukiwarki umożliwia użytkownikom tej platformy wyszukanie tych utworów oraz ich wymianę w ramach sieci równorzędnej (*peer-to-peer*)”

z brzmieniem motywu 23 dyrektywy) oraz publiczność udostępnienia<sup>43</sup>. Dla realizacji pierwszej z nich wystarczy, aby czynność techniczna umożliwiła odbiorcom dostęp do utworu, niezależnie od tego, czy faktycznie z takiej możliwości skorzystają. Natomiast przez pojęcie „publiczności” rozumieć należy nieokreśloną liczbę potencjalnych odbiorców, z dodatkowym założeniem dość znacznej liczby takich osób<sup>44</sup>. Według Trybunału umieszczanie linków do innych stron zawierających utwory chronione realizuje obie przesłanki (tj. może stanowić formę publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy), jednak z zastrzeżeniem spełnienia dalszych warunków. Utwór powinien być bowiem albo udostępniony za pomocą innej technologii niż wyjściowa, albo zostać skierowany do nowej publiczności, tj. takiej, która nie została uwzględniona przez podmiot prawa autorskiego w chwili zezwolenia na pierwotne publiczne udostępnienie<sup>45</sup>. Konkludując, Trybunał stwierdził, że „udostępnienie na stronie internetowej linków, w które można »kliknąć«, odsyłających do utworów chronionych ogólnie dostępnych na innej stronie internetowej” nie stanowi czynności publicznego udostępnienia; w przypadku zastosowania tej samej technologii (tj. udostępnienia w Internecie) oraz opublikowania treści i odsyłacza do tej treści na stronach dostępnych dla tej samej grupy odbiorców (potencjalnie wszystkich internautów) zezwolenie twórcy na takie udostępnienie utworu nie jest konieczne<sup>46</sup>.

43 Wyrok Trybunału z dnia 7 marca 2013 r. w sprawie C-607/11, ITV Broadcasting Ltd i in. przeciwko TVCatchup Ltd, EU:C:2013:147 (dalej: wyrok ITV Broadcasting Ltd), pkt 21–31.

44 Pkt 32 wyroku ITV Broadcasting Ltd wraz z powołanym orzecznictwem.

45 Pkt 22–24 wyroku C-466/12 wraz z powołanym orzecznictwem.

46 Rozstrzygnięcie TS z wyroku Svensson zostało powtórzone w postanowieniu BestWater. Trybunał stwierdził, że jeżeli utwór nie jest transmitowany nowej publiczności, a techniczna forma transmisji nie różni się od formy zastosowanej pierwotnie, to tzw. framingu nie należy kwalifikować jako „publicznego udostępnienia”. Framing jest to jedna z technik linkowania, która polega na wygenerowaniu na stronie internetowej pola („ramki”), w którym wyświetlana jest treść innej strony.

### 3.2. Sprawa C-160/15 GS Media

Wniosek do TS o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie GS Media został złożony przez Sąd Najwyższy Holandii (Hoge Raad der Nederlanden). Dotyczył on postępowania głównego, w którym wydawca magazynu „Playboy” oraz autor sesji zdjęciowej wykorzystanej w czasopiśmie, pozwali spółkę GS Media BV. Na stronie GeenStijl.nl prowadzonej przez spółkę, zamieszczono artykuł opatrzony fragmentem jednej ze spornych fotografii oraz hiperłącze przekierowujące do pliku elektronicznego zawierającego pozostałe zdjęcia. Seria publikacji na stronie GeenStijl.nl miała miejsce zanim sesja ukazała się w czasopiśmie, którego wydawcy fotograf udzielił wyłącznego upoważnienia do rozpowszechnienia zdjęć<sup>47</sup>.

Na podstawie art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE twórcy przysługuje prawo o charakterze pozytywnym – publiczne udostępnienie utworu wymaga jego zezwolenia, oraz negatywnym – może bowiem takiego udostępnienia zabronić. W opinii TS drugie z nich ma charakter prewencyjny – zapobiega nieuprawnionemu udostępnieniu utworu przez użytkowników, także tych zamieszczających linki do źródeł pierwotnych<sup>48</sup>. W orzeczeniu GS Media TS odniósł się do uwag poczynionych m.in. w sprawie Svensson. Przyznał, iż z dotychczasowego orzecznictwa nie można wywodzić, iż zamieszczenie na stronie internetowej linków odsyłających do utworów chronionych, swobodnie dostępnych na innej stronie, lecz bez zezwolenia podmiotu uprawnionego, powinno być, co do zasady, wyłączone z pojęcia „publicznego udostępnienia”<sup>49</sup>. Trybunał rozwinął swoje rozważania i obok przesłanki zastosowania nowej technologii lub wystąpienia nowej publiczności za relewantne w kontekście stwierdzenia publiczności udostępnienia uznał także rolę i charakter działań użytkowników oraz wpływ zarobkowego charakteru udostępnienia<sup>50</sup>. TS stwierdził, że za czynność udostępnienia należy uznać świadome działanie użytkownika zmierzające do zapewnienia jego klientom dostępu do chronionego utworu, zwłaszcza gdy nie mogliby korzystać z utworu bez takich dzia-

47 Pkt 6–16 wyroku C-160/15.

48 Pkt 28, 53 wyroku C-160/15 wraz z powołanym orzecznictwem.

49 Pkt 43 wyroku C-160/15.

50 Tamże, pkt 35–38 wraz z powołanym orzecznictwem.



łań<sup>51</sup>. Za dodatkowy czynnik wymagający uwzględnienia przy ocenie okoliczności faktycznych TS uznał także uzyskanie korzyści ekonomicznych związanych z udostępnieniem. Trybunał zauważył bowiem, że sprawdzenie, czy twórca wyraził zgodę na pierwotną publikację utworu na stronie internetowej oraz czy podmiot zarządzający stroną zezwala na swobodne odsyłanie do jej treści, może sprawiać trudności. Dlatego wobec podmiotu czerpiącego dochód z udostępniania linków stosować powinno się wyższe wymogi staranności, domniemywając przy tym pełną świadomość podmiotu, że zamieszczone hiperłącze odsyła do chronionego utworu, który w Internecie mógł znaleźć się bezprawnie<sup>52</sup>. Inaczej oceniać należy przypadek osoby zamieszczającej linki, która nie działa w celach zarobkowych. Trybunał w tej sytuacji wskazuje na konieczność odniesienia się do aspektu podmiotowego, tj. świadomości linkującego. Jeżeli bowiem nie zostanie ustalone, że osoba wiedziała albo racjonalnie powinna była wiedzieć (np. po uzyskaniu informacji od podmiotu praw autorskich), że zamieszczony przez nią link odsyła do treści opublikowanej w Internecie z naruszeniem praw twórcy, a hiperłącze nie stanowi obejścia zabezpieczeń i ograniczeń dostępu do witryny pierwotnej, to jej działania nie należy uznawać za publiczne udostępnienie w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE<sup>53</sup>.

### 3.3. Sprawa C-161/17 Land Nordrhein-Westfalen

Niemiecki Federalny Trybunał Sprawiedliwości (Bundesgerichtshof) wniósł do TS pytanie prejudycjalne związane z postępowaniem toczącym się przed

nim między autorem utworu (fotografii) a krajem związkowym Nadrenia Północna-Westfalia, sprawującym nadzór nad szkołą ponadpodstawową w mieście Waltrop (Gesamtschule Waltrop). Na stronie internetowej szkoły zamieszczono referat jednej z uczennic zawierający, w formie ilustracji, zdjęcie wykonane przez powoda. Wykorzystane zdjęcie znajdowało się w witrynie prowadzonej przez podmioty uprawnione do użytkowania utworu. Witryna nie posiadała stosownych zabezpieczeń, uczennica pobrała zdjęcie, zapisała i umieściła je w prezentacji, oznaczając adres witryny jako źródło. Zdaniem autora, zamieszczenie zdjęcia na stronie internetowej szkoły stanowiło naruszenie jego praw autorskich<sup>54</sup>.

W wyroku C-161/17 TS powtórzył część zapatrywań wyrażonych w dwóch poprzednich orzeczeniach (m.in. dotyczące „publicznego udostępnienia” jako składowej dwóch elementów oraz problematyki nowej technologii). Odszedł jednak od interpretacji pojęcia nowej publiczności, która to nie znalazła zastosowania w okolicznościach sprawy Land Nordrhein-Westfalen. Ponadto Trybunał podkreślił, iż twórcy należy zapewnić jak najpełniejszą formę realizacji prawa przewencyjnego do zapobiegania publicznemu udostępnianiu utworu bez jego zezwolenia. Sąd powinno mu ono przysługiwać wobec każdego podmiotu trzeciego. Jeżeli autor wycofałby zgodę na udostępnianie utworu na stronie pierwotnej, powinien móc dochodzić zaprzestania cyfrowego wykorzystania utworu także w witrynie, w której zamieszczono hiperłącze odsyłające do strony pierwotnej<sup>55</sup>. Trybunał stwierdził więc, że w rozpatrywanej sprawie doszło do udostępniania utworu nowej publiczności. Uznał bowiem, że publiczność, braną pod uwagę przez autora przy udzielaniu zgody na udostępnienie, obejmowała wyłącznie użytkowników strony,

51 Inaczej rzecznik generalny TS Melchior Wathelet, który w swojej opinii do sprawy stwierdził, że umieszczenie hiperłącza odsyłającego do strony, na której znajduje się ogólnodostępny utwór chroniony prawem autorskim, nie stanowi „publicznego udostępnienia” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy. Czynnością służącą podaniu użytkownikom do publicznej wiadomości utworu jest pierwsze udostępnienie treści, natomiast linkowanie tylko ułatwia dotarcie do strony i utworu na niej opublikowanego – Opinia rzecznika generalnego TS M. Watheleta przedstawiona w dniu 7 kwietnia 2016 r., Sprawa C-160/15 (dalej: opinia rzecznika w sprawie C-160/15), por. pkt 54, 60, 71, 88.

52 Pkt 51 wyroku C-160/15.

53 Tamże, pkt 46–50.

54 Pkt 6–8 wyroku C-161/17.

55 Pkt 31 oraz 44 wyroku C-161/17 wraz z powołanym orzecnictwem. Według TS, art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE gwarantuje autorowi możliwość usunięcia ze strony internetowej wcześniej opublikowanego za jego zgodą utworu. W konsekwencji takiego działania, wszystkie linki odsyłające do strony przestałyby być aktywne. Jednak, gdy poza zamieszczeniem linku, utwór zostanie ponownie udostępniony na innej stronie, autor nie mógłby w pełni zrealizować swojego prawa przewencyjnego – pomimo podjętych działań, utwór byłby nadal udostępniany (nowej) publiczności.

na której utwór znalazł się pierwotnie, nie zaś innych internautów lub użytkowników strony, na której utwór, bez stosownej zgody, został następnie zamieszczony<sup>56</sup>. Nowe podejście interpretacyjne TS uzasadniał faktem, iż poprzednie orzeczenia dotyczyły specyfiki linków internetowych, w które można kliknąć. W niniejszym stanie faktycznym, obok linku do strony, został wykorzystany także cały utwór – fotografia. Doszło do nowego, niezależnego od pierwotnie dozwolonego, udostępnienia utworu. Trybunał powołał się także na art. 3 ust. 3 dyrektywy 2001/29/WE, który przewiduje, że czynność publicznego udostępnienia w rozumieniu tego przepisu, nie powoduje wyczerpania prawa do publicznego udostępniania. Stwierdził, iż gdyby uznać ponowne zamieszczenie utworu na innej stronie internetowej (bez uzyskania zgody podmiotu praw autorskich), za niestanowiące czynności podania utworu do wiadomości nowej publiczności, to w istocie oznaczałoby to wprowadzenie zasady wyczerpania prawa do udostępnienia<sup>57</sup>. Ponadto, o ile zamieszczanie odesłań przyczynia się do prawidłowej realizacji funkcji Internetu (tj. rozpowszechniania informacji), to ponowne udostępnienie, bez zgody podmiotu praw autorskich, utworu, który opublikowano wcześniej za jego zezwoleniem, takiej funkcji nie realizuje<sup>58</sup>. Trybunał na zakończenie potwierdził również, że dla uznania udostępnienia nowej publiczności użytkownik Internetu (naruszyciel) powinien odegrać decydującą rolę i w sposób aktywny zmierzać do udostępniania chronionej treści<sup>59</sup>.

### 3.4. Podsumowanie

W wyroku Svensson Trybunał ustalił, że zamieszczanie na stronach internetowych linków, które po kliknięciu umożliwiają dostęp do utworów chronionych, stanowi formę „podania do wiadomości”, a tym samym czynność publicznego udostępniania. Dla stwierdzenia „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE konieczne jest jednak wykorzystanie nowej technologii lub skierowanie utworu do nowej publiczności. W sytuacji zastosowania tożsamej technologii, gdy utwór był już ogólnie dostępny w innej

witrynie internetowej, brak jest nowej publiczności, dlatego też zezwolenie uprawnionego nie jest wymagane dla ponownego udostępnienia w postaci hiperłącza. Niemniej Trybunał nie wykluczył, iż linkowanie może stanowić formę naruszenia praw autorskich, co znalazło potwierdzenie w orzeczeniu w sprawie GS Media, w którym Trybunał odwołał się do subiektywnych czynników działania osoby publikującej linki<sup>60</sup>. Poprzez ustalenie, że nie stanowi „publicznego udostępnienia” fakt umieszczenia odesłania przez osobę, która „nie wiedziała lub nie mogła racjonalnie wiedzieć o bezprawnym charakterze publikacji”, TS ustanowił elementem koniecznym do stwierdzenia naruszenia działanie celowe (wiedzę o bezprawności publikacji) lub niedbalstwo (racjonalną możliwość uzyskania takiej wiedzy)<sup>61</sup>. Ponadto, Trybunał zwrócił uwagę na potrzebę określenia celu, w jakim osoba umieściła hiperłącze. W opinii TS od podmiotu, który dokonał tego w celach zarobkowych, można oczekiwać przeprowadzenia niezbędnej weryfikacji legalności pierwotnej publikacji utworu. W związku z tym należy wobec niego stosować wrzuszalne domniemanie, iż umieszczając link działał z pełną świadomością tego, że utwór podlega ochronie oraz ze świadomością potencjalnego braku zgody podmiotu uprawnionego na publikację w Internecie. Stan faktyczny rozpatrywany w sprawie Land Nordrhein-Westfalen, podobnie jak w sprawie Svensson, dotyczył udostępnienia utworu swobodnie dostępnego w Internecie, pierwotnie opublikowanego za zgodą podmiotu uprawnionego. Trybunał wydał jednak rozstrzygnięcie odmienne, rozróżniając umieszczenie na stronie internetowej linku odsyłającego do utworu od ponownego zamieszczenia utworu. Niezależność pierwotnej publikacji utworu, na którą autor wyraził zgodę, od dalszych udostępnień i odesłań TS

60 T. Targosz, *A New Chapter in the Linking Saga*, <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2016/09/09/a-new-chapter-in-the-linking-saga-its-becoming-a-horror> (dostęp 30.03.2020).

61 Tamże oraz R. Markiewicz, *Zdezorientowany prawnik o publicznym udostępnianiu utworów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2016, z. 4(134), s. 18, gdzie autor stwierdza, że Trybunał wprowadził zawinienie po stronie linkującego do utworów chronionych jako przesłankę stwierdzenia naruszenia; zawinienie to może przybrać zarówno postać winy umyślnej, jak i nieumyślnej (lekkomyślności, niedbalstwa).

56 Tamże, pkt 35.

57 Tamże, pkt 32–33.

58 Tamże, pkt 39–43.

59 Tamże, pkt 45–47.

powiązał z koniecznością umożliwienia pełnej realizacji uprawnienia prewencyjnego, tj. wstrzymania udostępniania utworu także w ramach dalszych źródeł, jeżeli zgoda na pierwotne udostępnianie została wycofana. Trybunał pominął badanie subiektyw-

czy uzyskiwanie dochodu z tytułu działalności związanej z udostępnianiem. W linii orzeczniczej Trybunału widoczna są pewne tendencje. Z jednej strony, do takiej interpretacji przepisów, aby umożliwić internautom swobodną wymianę i rozpowszechnienie informacji,



## Treść orzeczeń TS stanowi konsekwencję uznania linkowania za czynność publicznego udostępniania w wyroku Svensson. W późniejszych rozstrzygnięciach TS kształtował i dookreślał kwestie umieszczenia utworu w Internecie bez zezwolenia podmiotu uprawnionego czy uzyskiwania dochodu z tytułu działalności związanej z udostępnianiem.

nego elementu postępowania osoby umieszczającej linki, choć w opinii rzecznika generalnego wydanej w sprawie, rozważania zawarte w wyroku GS Media mogłyby znaleźć zastosowanie *mutatis mutandis*<sup>62</sup>.

Treść przedstawionych orzeczeń stanowi konsekwencje uznania linkowania za czynność publicznego udostępniania w wyroku Svensson. W późniejszych rozstrzygnięciach TS kształtował i dookreślał przesłanki art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE w kontekście takich problemów jak umieszczenie utworu w Internecie bez zezwolenia podmiotu uprawnionego

a z drugiej, do zagwarantowania podmiotom praw autorskich słusznego wynagrodzenia za eksploatację utworów w sieci oraz możliwość sprawowania kontroli nad sposobem ich udostępniania.

### 4. Rozstrzygnięcia sądów krajowych w sprawach dotyczących linków internetowych

Orzeczenia sądów polskich w sprawach z zakresu linkowania stron zawierających utwory chronione prawem autorskim są nieliczne<sup>63</sup>. Jedne z pierwszych rozstrzygnięć związanych z linkowaniem, dotyczyły naruszenia dóbr osobistych<sup>64</sup>. Sąd Apelacyjny (dalej jako: SA) w Krakowie stwierdził, że zamieszczenie na stronie internetowej tzw. głębokiego linku (ang. *deep linking*<sup>65</sup>) do witryny, w której opublikowano

62 Opinia rzecznika generalnego TS Manuela Camposa Sáncheza Bordony przedstawiona w dniu 25 kwietnia 2018 r., Sprawa C-161/17, pkt 72. W orzeczeniu Land Nordrhein-Westfalen, TS nie podzielił zdania rzecznika, który stwierdził w opinii, że: „Nie stanowi podania do publicznej wiadomości w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE [...] zamieszczenie na stronie internetowej szkoły, bez zarobkowego charakteru i z podaniem źródła pochodzenia, pracy szkolnej zawierającej obraz fotograficzny, do którego każdy użytkownik Internetu miał swobodny i bezpłatny dostęp, gdy ilustracja ta znajdowała się wcześniej, bez ostrzeżeń dotyczących ograniczenia jej wykorzystania, na portalu internetowym magazynu podróźniczego”.

63 Por. J. Matczuk, M. Michalska, *Linkowanie a prawo autorskie*, <https://www.rp.pl/Opinie/301119985-Linkowanie-a-prawo-autorskie.html> (dostęp 27.05.2019).

64 Tamże.

65 Głębokie linkowanie polega na bezpośrednim odesłaniu do podstrony, w której znajduje się udostępniana treść, z pominięciem strony głównej.

cudzy wizerunek (zdjęcie powódki), spełniało cechy publicznego udostępnienia wizerunku, ponieważ nieograniczony zbiór użytkowników portalu mógł zapoznać się ze zdjęciem<sup>66</sup>. W rezultacie sąd orzekł, że linkowanie stanowiło formę rozpowszechnienia wizerunku powódki w rozumieniu art. 81 ust. 1 pr. aut. Następnie SA w Katowicach w uzasadnieniu wyroku w sprawie zamieszczenia w internetowej informacji prasowej linku do materiału telewizyjnego przyrównała ten rodzaj odesłania do cytatu<sup>67</sup>. Zdaniem sądu pozwany powołał cudzą wypowiedź, wskazując link jako jej źródło. Orzeczenia te poprzedziły przełomowy wyrok w sprawie Svensson, jednak ze względu na stany faktyczne rozpatrywane w powołanych sprawach, wątpliwe jest, czy analiza Trybunału dotycząca publicznego udostępniania utworów wpłynęłyby na ich treść.

Choć żaden polski sąd nie zwrócił się do TS z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym omawianej materii, to zgodnie z doktryną *acte éclairé*, orzekając mogą i powinny one czerpać z istniejącego dorobku Trybunału. Przyjmuje się, że związanie to dotyczy całości wyroku – sądy krajowe powinny opierać się nie tylko na tezie, ale i uzasadnieniu, a przynajmniej na tej części uzasadnienia, która doprecyzowuje i wyjaśnia tezę<sup>68</sup>. Dlatego też SA w Warszawie orzekając, czy linkowanie może stanowić formę naruszenia monopolu autorskiego na podstawie przepisów ustawy o prawie autorskim, odniósł się do rozważań TS zawartych w wyroku Svensson<sup>69</sup>. Sprawa zawisła przed SA dotyczyła umieszczania na portalu społecznościowym pozwanego odnośnika do utworu audiowizualnego, w którym wykorzystano utwór słowno-muzyczny współautorstwa powoda. Na publicznym profilu pozwanego (polityka, kandydata w wyborach parlamentarnych) zamieszczono tzw. głęboki link do teledysku nieznanego autora, który bez zgody

powoda wykorzystał fragment jego piosenki. Zdaniem powoda teledysk posłużył politykowi jako spot wyborczy. W postępowaniu pozwany powołał się na wyrok w sprawie Svensson, m.in. w zakresie, w jakim TS stwierdził, że brak realizacji określonych przesłanek (tj. zastosowania nowej technologii bądź udostępnienia utworu nowej publiczności) nie pozwala na stwierdzenie publicznego udostępnienia utworu w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE, a w rezultacie naruszenia monopolu prawnoautorskiego. Sąd z powołaną argumentacją Trybunału zgodził się tylko częściowo. Przyznał, że zamieszczenie odesłania, którego kliknięcie przenosi do strony, na której znajduje się możliwy do odtworzenia utwór, stanowi jego udostępnienie<sup>70</sup>. Sąd apelacyjny nie zgodził się jednak z wnioskiem wypływającym z rozumowania Trybunału, że pierwsze udostępnienie w Internecie utworu nieograniczonemu kręgowi odbiorców powoduje *de facto*, że każde kolejne udostępnienia kryterium tego nie spełni. Ponadto dopatrzyl się w wyroku Svensson braku spójności z wcześniejszym rozstrzygnięciem w sprawie SGAE<sup>71</sup>, przyjmując, że można wyróżnić odrębne kręgi użytkowników – strony, na których utwór udostępniono pierwotnie, oraz użytkowników każdego z portali udostępniających treść strony. Inaczej uznał SA w Gdańsku, który zaaprobował stanowisko TS w całości, uznając je za relewantne nie tylko na gruncie spraw z zakresu prawa autorskiego,

70 Wydaje się, że SA w analizie faktu korzystania z utworu i ewentualnego naruszenia praw autorskich przez umieszczającego link, także link głęboki, inaczej niż TS przeniósł nacisk z samej technicznej czynności zamieszczenia linku, na efekt jego użycia, tj. umożliwienie bezpośredniego odtworzenia utworu.

71 W opinii SA w wyroku SGAE Trybunał stwierdził, że hotel, rozprowadzając sygnał telewizyjny, podejmuje działania zmierzające do udostępniania swoim klientom utworu chronionego i ze względu na czynność rozprowadzania klienci ci stają się inną, nową publicznością wobec tej, która mogła korzystać z utworu bez względu na fakt rozprowadzenia sygnału. Potencjalnie oba kręgi mogły odbierać utwór, jednak jednemu z nich to ułatwiano. Analogicznie – nadawanie sygnału telewizyjnego przez stację można byłoby porównać do portalu internetowego, w którym pierwotnie udostępniono utwór, a rozprowadzanie sygnału przez hotel, do portalu udostępniającego link.

66 Wyrok SA w Krakowie z dnia 20 lipca 2004 r., I ACa 564/04, TPP 2004/3-4/155.

67 Wyrok SA w Katowicach z dnia 18 grudnia 2013 r., V ACa 524/13, LEX nr 1415953.

68 R. Markiewicz, *Svensson a sprawa polska*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2014, z. 4(126), s. 65.

69 Wyrok SA w Warszawie z dnia 7 maja 2014 r., I ACa 1663/13, LEX nr 1466985.

ale i ochrony dóbr osobistych<sup>72</sup>. Sąd krajowy orzekł w ramach sporu toczącego się między pozwaną spółką prowadzącą stronę internetową, na której zamieszczono linki do innych witryn, a powodem, do którego noty biograficznej odsyłało jedno z hiperłączy. W ocenie powoda publikacja ta naruszała jego sferę prywatności. Ze względu na zbliżone okoliczności faktyczne i problematykę SA oparł swoją argumentację na poglądach TS. Przytoczył on twierdzenie Trybunału, że użytkownicy strony, na której zamieszczono link, byli od chwili pierwotnego udostępniania utworu jego potencjalnymi odbiorcami oraz mogli do niego bezpośrednio dotrzeć bez konieczności aktywnego działania podmiotu odsyłającego. Z tego powodu stanowili część publiczności, którą podmiot praw autorskich brał pod uwagę przy udzielaniu zezwolenia na pierwotne udostępnienie. Sąd odniósł te rozważania na grunt rozpatrywanej sprawy i orzekł, że ujawnienie noty biograficznej nie stanowiło rozpowszechniania żadnych informacji dotyczących powoda. Powyższe rozważania Trybunału w pełni zaakceptował także Sąd Okręgowy (dalej: SO) we Wrocławiu, stwierdzając brak możliwości dochodzenia przez powoda roszczeń na podstawie art. 79 pr. aut.<sup>73</sup>

Po raz kolejny polski sąd przywołał wyrok Trybunału w uzasadnieniu postanowienia wydanego w postępowaniu zabezpieczającym, w którym uprawniona spółka domagała się zabezpieczenia roszczeń o zaniechanie naruszania praw oraz działań niedozwolonych stanowiących czyny nieuczciwej konkurencji<sup>74</sup>. Spółka obowiązana, będąca właścicielem portalu internetowego, rozpowszechniała bowiem bez zgody uprawnionej (m.in. w formie linków i przekierowań) program telewizyjny, do którego nadań uprawniona posiadała prawa wyłączne, określone prawa pokrewne, a także prawa autorskie do utworów emitowanych w programie. Linki te prowadziły do domeny zawierającej aplikację, za pośrednictwem której, bez zgody uprawnionej, udostępniano program. Podmiot prowadzący domenę i obo-

wiązaną łączyła umowa o współpracy. Sąd apelacyjny stwierdził, że przesądzenie, czy w rozpatrywanej sprawie doszło do publicznego udostępnienia w rozumieniu art. dotyczącej art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE, stanowi przedmiot postępowania rozpoznawczego. Niemniej jednak wskazał na możliwość zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału w dalszym toku postępowania. W ocenie SA konieczność rejestracji i zalogowania się na stronie obowiązanej, aby uzyskać dostęp do linku, oraz współpraca gospodarcza z podmiotem prowadzącym domenę, na której udostępniano program, różniły niniejszy przypadek od dotychczas analizowanych przez Trybunał i uzasadniały potrzebę jego wypowiedzi<sup>75</sup>. Postanowienie SA zostało wydane na kilka miesięcy przed rozstrzygnięciem GS Media, ale w uzasadnieniu sąd nawiązał do opinii rzecznika generalnego wyrażonej w tej sprawie<sup>76</sup>. Sąd krajowy, podobnie jak później TS w wyroku GS Media, stwierdził, że wobec uczestnika postępowania czerpiącego dochody z rozpowszechniania utworu należy stawiać wyższe wymogi staranności. Jako podmiot profesjonalny miał on bowiem możliwość uzyskania od kontrahenta (podmiotu prowadzącego domenę) odpowiednich informacji i dokumentów, na podstawie których powinien był stwierdzić, czy planowana współpraca łączy się z naruszeniem praw nadawcy programu. Do wyroku TS w sprawie GS Media odwołał się także SA w Szczecinie, orzekając w sporze dotyczącym umieszczenia legalnie nabytego utworu (e-booka) na prywatnym, niezabezpieczonym serwerze<sup>77</sup>. Powód dowodził, iż poprzez

75 Sprawy rozpatrywane przez Trybunał dotyczyły linków, które odsyłały do utworu poprzez zwykłe kliknięcia i nie wymagały dodatkowej czynności logowania; pozywani w sprawach rozstrzyganych przez TS, zamieszczali linki do stron prowadzonych przez podmioty trzecie, z którymi nie łączyła ich żadna relacja gospodarcza.

76 Sąd w argumentacji przytoczył wypowiedź rzecznika, który stwierdził, iż zasadniczo internauci nie mają wiedzy, czy pierwotne udostępnienie utworu zostało dokonane za zgodą uprawnionego. Ryzyko naruszenia praw autorskich w związku art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE i potencjalnego powództwa przeciwko internaucie, zdaniem rzecznika wpłynęłoby negatywnie na prawidłowe funkcjonowanie Internetu – opinia rzecznika w sprawie C-160/15, pkt 77–78.

77 Wyrok SA w Szczecinie z dnia 24 listopada 2016 r., I ACa 1159/15, LEX nr 2252231.

72 Wyrok SA w Gdańsku z dnia 11 kwietnia 2014 r., I ACa 7/14, POSP (dostęp: 27.05.2019).

73 Wyrok SO we Wrocławiu z dnia 30 września 2016 r., I C 318/16, LEX nr 2140700.

74 Postanowienie SA w Warszawie z dnia 21 czerwca 2016 r., I ACz 723/16, POSP. (dostęp 27.05.2019).

link do adresu serwera pozwanego umożliwiono dostęp do e-booka innym osobom, co stanowiło naruszenie warunków udzielonej licencji. Sąd stwierdził jednak, iż pomimo że pozwany stworzył potencjalną możliwość korzystania z utworu przez innych użytkowników, to do uzyskania dostępu do plików na serwerze konieczna była znajomość linku. W związku z tym nie można było przyjąć, że dostęp ten w dowolnym czasie miał każdy użytkownik. Ponadto, zgodnie z wykładnią TS, przy ocenie realizacji publicznego udostępnienia w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE „należy określić, czy te hiperłącza zostały udostępnione bez celu zarobkowego przez osobę, która nie wiedziała lub nie mogła racjonalnie wiedzieć o bezprawnym charakterze publikacji tych utworów w tej innej witrynie internetowej, czy też przeciwnie, wspomniane hiperłącza zostały udostępnione w celu zarobkowym, w której to sytuacji należy domniemywać istnienie tej wiedzy”<sup>78</sup>. Ze względu na okoliczność, iż pozwany nie udostępniał utworu w celach zarobkowych, nie można było stwierdzić publicznego udostępnienia, a w konsekwencji, naruszenia autorskich praw majątkowych twórcy.

Przesłanka uzyskiwania dochodu z działalności prowadzonej w Internecie stanowiła również przedmiot analizy w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym (dalej jako: SR) w Olsztynie<sup>79</sup>. W sprawie dotyczącej odpowiedzialności karnej administratora forum internetowego, którego użytkownicy umieszczali m.in. linki<sup>80</sup> do serwerów „hostujących” (przechowujących) pliki zawierające utwory chronione, SR stwierdził konieczność wykazania bezpośredniego związku między zyskiem a działalnością polegającą na udostępnianiu na stronie linków. Sąd uznał, iż fakt, że oskarżony czerpał dochód z zamieszczonych na forum reklam<sup>81</sup>, przy braku dowodów na to, że pub-

likacja linków do treści naruszających prawa autorskie pokrzywdzonego doprowadziła do wzrostu ilości wyświetleń strony, a tym samym zysków oskarżonego, ma znaczenie drugorzędne w ocenie publicznego udostępnienia. Sąd nie przyjął więc wobec oskarżonego domniemania pełnej świadomości o tym, że linki mogą naruszać prawa autorskie, ponieważ nie wykazano bezpośredniego celu zarobkowego jego działań. Ponadto SR odniósł się do braku technicznych możliwości kontrolowania legalności pochodzenia plików, do których prowadziły linki, a także niedysponowania przez oskarżonego danymi osobowymi linkujących użytkowników. Stanowi to swoiste *novum*, ponieważ podobne okoliczności nie były wskazywane w orzecznictwie TS<sup>82</sup>. W uzasadnieniu SR pominął omówienie innej przesłanki wskazanej wyroku GS Media, a mianowicie badania, czy publikowane linki mogły stanowić formę obejścia zabezpieczeń. Uzyskanie dostępu do utworów znajdujących się na stronie, na której opublikowano je pierwotnie za zgodą pokrzywdzonego, wymagało uiszczenia opłaty. Z przytoczonych w uzasadnieniu okoliczności faktycznych można wnioskować, że umieszczone na serwerach pliki, do których linki odsyłały, były pozbawione jakichkolwiek zabezpieczeń. Dlatego też wydaje się, iż analiza tego zagadnienia była w sprawie wskazana.

## 5. Wnioski

Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą sądów polskich TS jest wyłącznym organem właściwym do wykładania przepisów UE. Choć w piśmiennictwie wyrażany jest pogląd o wyrokach Trybunału jako precedensach *sui generis*, to SN stwierdził, iż nie mają one mocy *erga omnes*. Przyjęto natomiast za obowiązującą zasadę wykładni zgodnej (prounijnej) przepisów krajowych i możliwość powoływania twierdzeń Trybunału w sprawach analogicznych. Brak na poziomie unijnym kompleksowej regulacji z zakresu prawa autorskiego kompensowany jest poprzez regulacje sektorowe dotyczące poszczególnych aspektów ochrony autorskopraw

78 Pkt 55 wyroku C-160/15.

79 Wyrok SR w Olsztynie z dnia 6 czerwca 2017 r., VII K 5/16, Legalis nr 1991955.

80 Metodą publikacji linku nie było „klikalne” hiperłącze, ale odniesienie tekstowe, które wymagało skopiowania i wklejenia w pole adresowe przeglądarki internetowej. W ocenie sądu metoda ta nie wykluczała uznania takiego linku za formę udostępnienia utworu.

81 Obok reklam, oskarżony czerpał także zyski z dodatkowych usług oferowanych użytkownikom forum, m.in. zwiększenia pojemności skrzynki do odbierania wiadomości prywatnych.

82 Zagadnienia te analizowane były także pod kątem zwolnienia z odpowiedzialności *host providera* na podstawie art. 14 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną (ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną z dnia 18 lipca 2002 r., Dz.U. 2020, poz. 344).

nej. Na płaszczyźnie tej widoczne jest ponadto zjawisko harmonizacji poprzez orzecznictwo. Mówi się nawet o zjawisku „implementacji” orzeczeń TS do prawa polskiego<sup>83</sup>. Rozwój technologiczny i skala transgranicznego korzystania z praw własności intelektualnej wymagają, aby ochrona twórców miała charakter jednolity, a prawa wszystkich uczestników rynku wewnętrznego były odpowiednio wyważone. Wypowiedzi Trybunału doprecyzowujące istniejące regulacje są dla realizacji tych celów konieczne. Potrzeba ta widoczna jest zwłaszcza gdy w aktach prawnych brakuje definicji legalnych. Tym bardziej że sądy krajowe przyjmują, iż regulacja wynikająca z dyrektywy 2001/29/WE, jej założenia i cele, powinny stanowić kierunek interpretacyjny prawa krajowego w zakresie, w jakim został on poddany harmonizacji<sup>84</sup>. W analizowanych orzeczeniach Trybunał zmierzał do dookreślenia znaczenia i zakresu pojęcia „publicznego udostępnienia” w świetle celów dyrektywy 2001/29/WE oraz kontekstu jego zawarcia w treści aktu<sup>85</sup>. Decyzje te, a przede wszystkim ich uzasadnienia, wywołują jednak pewne kontrowersje.

Trybunałowi zarzuca się wadliwe rozumowanie (m.in. w zakresie utożsamienia linkowania – sposobu ułatwienia dostępu do utworu, z jego udostępnieniem publiczności) oraz tworzenie nowych konstrukcji prawa autorskiego bez wystarczającej podstawy w prawie UE (np. przesłanki „nowej publiczności” czy kryterium winy<sup>86</sup>). O braku powszechnego przy-

jęcia stanowiska Trybunału, świadczy przywoływana w artykule opinia rzecznika generalnego Melchiora Watheleta sporządzona w sprawie GS Media oraz stwierdzenie Komisji Europejskiej wyrażone o proponowanym tekście dyrektywy o prawach autorskich na jednolitym rynku cyfrowym. Rzecznik generalny w wykładni Trybunału dotyczącej art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE mówiącej, iż linkowanie stanowi czynność służącą publicznemu udostępnieniu, upatrywał zagrożenia „dla prawidłowego funkcjonowania i architektury tak Internetu, jak i rozwoju społeczeństwa informacyjnego”<sup>87</sup>. Komisja zaś w trakcie prac nad nową dyrektywą uzasadniała, że ochrona udzielana publikacjom prasowym, nie powinna obejmować czynności linkowania, bowiem nie jest to forma publicznego udostępnienia<sup>88</sup>. W kontekście sformułowanych w rozpatrywanych sprawach przesłanek publicznego udostępnienia wobec TS kierowane są zarzuty, iż kryterium „nowej” publiczności nie wynika wprost z treści dyrektywy 2001/29/WE, natomiast wprowadzenie elementu zawinięcia przy stwierdzaniu naruszenia prawa autorskiego ingeruje, bez odpowiedniej podstawy normatywnej, w konstrukcję monopolu prawnautorskiego<sup>89</sup>. Według Elżbiety Traple, Trybunał poprzez budowanie definicji publicznego udostępniania zawierającej liczne kryteria (m.in. świadomość udostępniającego czy jego ewentualne korzyści finansowe) powoduje, iż orzeczenia TS wydawane w trybie prejudycjalnym *de facto* rozstrzygają zawisłe spory,

83 J. Barta, R. Markiewicz, *Prawa autorskie*, s. 32.

84 Wyrok SN z dnia 9 sierpnia 2019 r., II CSK 7/18, Legalis nr 2195814. W orzeczeniu tym SN odniósł się do twierdzeń Trybunału przedstawionych w wyroku Land Nordrhein-Westfalen, dotyczących interpretacji art. 5 ust. 3 lit. a dyrektywy 2001/29/WE, tj. korzystania z utworu w celach zilustrowania w ramach nauczania lub badań naukowych jako wyjątku od m.in. prawa do publicznego udostępnienia, które państwa członkowskie mogą przewidzieć w swoim ustawodawstwie. Sąd Najwyższy, kierując się wytycznymi TS, uznał, iż „względy jednolitego stosowania prawa Unii i zasady równości nakazują nadanie treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera żadnego wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia jego znaczenia i zakresu, jednolitej i autonomicznej wykładni w całej Unii”.

85 Pkt 29 wyroku C-160/15 wraz z powołanym orzecznictwem.

86 R. Markiewicz, *Svensson a sprawa...*, s. 57–59, 68; R. Markiewicz, *Zdezorientowany prawnik...*, s. 18–22.

87 Opinia rzecznika w sprawie C-160/15, pkt 78,

88 Motyw 33 Wniosku – Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie praw autorskich na jednolitym rynku cyfrowym, COM/2016/0593 final – 2016/0280 (COD) z 14 września 2016, s. 21 – ochrona udzielana publikacjom prasowym, „nie obejmuje czynności linkowania, która nie stanowi publicznego udostępnienia”. Stanowisko to, choć nie tak dosłownie, znalazło odzwierciedlenie w motywie 57 i art. 15 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 maja 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE, L 130/92, 17.5.2019.

89 Z. Pinkalski, *Linkowanie do utworów i jego ocena z punktu widzenia naruszenia praw autorskich. Glosa do wyroku TS z dnia 8 września 2016 r.*, C-160/15, LEX nr 301343; R. Markiewicz, *Zdezorientowany prawnik...*, s. 19.

choć formalnie Trybunał pozostawia sądowi krajowemu ocenę, czy w analizowanym stanie faktycznym zostały zrealizowane określone przesłanki<sup>90</sup>. Ponadto w literaturze zwraca się uwagę na niejednorodność i niestabilność linii orzeczniczej Trybunału, z tendencją do pewnego zawężenia prawa wyłącznego<sup>91</sup>.

zarobkowego, która prowadziłyby do domniemania świadomości potencjalnego naruszcyciela o nielegalnym pochodzeniu utworów. Zdaniem SR w Olsztynie taki dochód powinien być uzyskiwany bezpośrednio z tytułu działalności polegającej na udostępnianiu utworów, nie zaś ze źródeł pobocznych, takich jak



## Rozstrzygając w zawisłych przed nimi sprawach dotyczących praw autorskich, sądy polskie stosują wskazania wynikające z wykładni Trybunału. Nie przyjmują ich jednak bez zastrzeżeń.

Na podstawie analizy, aktualnie dość wąskiego, orzecznictwa sądów polskich w przedmiocie linkowania można stwierdzić, iż co do zasady, rozstrzygając w zawisłych przed nimi sprawach dotyczących praw autorskich, stosują one wskazania wynikające z wykładni Trybunału. Nie zostają one jednak przyjmowane bez zastrzeżeń, jak choćby w wyroku I ACa 1663/13 SA w Warszawie, który odrzucił stanowisko TS dotyczące kryterium nowej publiczności jako warunku *sine qua non* stwierdzenia nowego aktu eksploatacji utworu. Z wyraźną aprobatą spotkał się natomiast zastrzeżony wymóg staranności dla podmiotów uzyskujących dochody z prowadzonej w Internecie działalności z orzeczenia GS Media. W polskiej judykaturze rozwinięto przesłankę celu

zysk z reklam czy świadczenie dodatkowych usług w ramach serwisu internetowego. Wykładnia norm prawa unijnego, zwłaszcza gdy nie są one implementowane do porządku wewnętrznego w sposób dosłowny, ma fundamentalne znaczenie dla praktyki orzeczniczej<sup>92</sup>. Co zostało jednak wskazane wyżej, wykładnia TS rodzi wątpliwości natury merytorycznej. Ryszard Markiewicz proponuje więc przyjęcie przez sądy krajowe częściowej, tzw. elastycznej, absorpcji dyrektywy polegającej na odejściu od całkowitej wierności interpretacji TS, jeżeli możliwe jest zachowanie dotychczasowych konstrukcji prawnych oraz utrwalonej linii orzeczniczej przy równoczesnym braku naruszeń podstawowych celów regulacji oraz zasad funkcjonowania rynku UE<sup>93</sup>.

Sądy polskie dotychczas odwoływały się do twierdzeń Trybunału wyrażonych w sprawach dotyczących

90 E. Traple, *Europeizacja prawa autorskiego w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2014, s. 4(126), s. 211.

91 E. Laskowska-Litak, *Komentarz...*, s. 25–27, a także powołane tam badania i analiza treści wypowiedzi Trybunału – M. Favale, M. Kretschmer, P.C. Torremans, *Is there an EU Copyright Jurisprudence? An Empirical Analysis of the Workings of the European Court of Justice*, „CREATe Working Paper” 2015, nr 7, s. 25–27, <https://www.create.ac.uk/publications/is-there-a-eu-copyright-jurisprudence-an-empirical-analysis-of-the-workings-of-the-european-court-of-justice> (dostęp: 14.11.2019).

92 Por. Z. Pinkalski, *Linkowanie do utworów...*

93 R. Markiewicz, *Zdezorientowany prawnik...*, s. 9, 30–31 – według autora w sprawach dotyczących linkowania do utworów chronionych, odstępstwa te miałyby polegać na przyjęciu, zamiast konstrukcji bezpośredniego, konstrukcji pośredniego naruszenia prawa autorskiego w formie pomocnictwa na podstawie art. 422 k.c. (ustawa – Kodeks cywilny z dnia 23 kwietnia 1964 r., tj. Dz.U. 2019, poz. 1145) oraz braku podstaw dla odwoływania się do domniemania winy osoby zamieszczającej linki w celach zarobkowych sformułowanego w sprawie GS Media.



zakresu pojęcia publicznego udostępniania, zainicjowanych przez sądy innych państw europejskich. Warto jednak wskazać, że w postanowieniu I ACz 723/16, SA w Warszawie wyraził możliwość potrzeby zwrócenia się do TS z własnym pytaniem prejudycjalnym. Wskazuje to na świadomość sądów krajowych o tym, który organ jest właściwy do interpretacji prawa unijnego, a ponadto o roli dyrektywy 2001/29/WE dla wewnętrznego systemu prawnego. W tym samym orzeczeniu, SA nawiązał także do opinii rzecznika generalnego TS. Choć mają one charakter wyłącznie opiniodawczy i nie są wiążące dla Trybunału, mogą stanowić źródło argumentacji dla sądów krajowych. Kończąc, należy także zauważyć, że interpretacja przepisów dyrektywy 2001/29/WE znajduje zastosowanie nie tylko w sprawach z zakresu prawa autorskiego<sup>94</sup>, ale i w tych, gdzie sądy orzekają na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego dotyczących dóbr osobistych oraz innych ustaw szczególnych (np. ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji<sup>95</sup>). Na wykładni Trybunału w przedmiocie publicznego udostępnienia opierają się nie tylko sądy powszechne, ale także sądy administracyjne<sup>96</sup>.

## Bibliografia

Auleytner A., *Ochrona praw autorskich i pokrewnych a zasady swobodnego przepływu towarów i świadczenia usług w prawie Unii Europejskiej*, Warszawa 2015.

- 94 W dobie rozwoju nowych technologii, rosnącej liczby spraw dotyczących praw własności intelektualnej wymagających od sędziów wiedzy technologicznej i ekonomicznej, pozytywnie ocenić należy nowelizację Kodeksu postępowania cywilnego (ustawa z dnia 13 lutego 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2020, poz. 288) w zakresie, w którym przewiduje ona powstanie wyspecjalizowanych sądów do spraw własności intelektualnej, które orzekać będą m.in. w sprawach dotyczących ochrony praw autorskich – <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/powstana-specjalistyczne-sady-chroniace-wlasnosc-intelektualna> (dostęp: 29.03.2020).
- 95 Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji z dnia 16 kwietnia 1993 r., tj. Dz.U. 2019, poz. 1010.
- 96 Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 maja 2018 r., IV SA/Wa 178/18, LEX nr 2531823 wydany na gruncie art. 48a ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, tj. Dz.U. 2019, poz. 725.

- Barta J., Markiewicz R., *Internet a prawo*, Kraków 1998.
- Barta J., Markiewicz R., *Prawo autorskie*, Warszawa 2016.
- Dana A., *Miejsce acquis communautaire w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, „Doctrina. Studia Społeczno-Polityczne” 2006–2007, nr 3–4, s. 205–219.
- Dąbrowska-Kłosińska P., *Skutki wyroków prejudycjalnych TS w postępowaniu przed sądami krajowymi w świetle orzecznictwa i Traktatu z Lizbony*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2010, nr 12, s. 4–15.
- Favale M., Kretschmer M., Torremans P.C., *Is there an EU Copyright Jurisprudence? An Empirical Analysis of the Workings of the European Court of Justice*, „CREATe Working Paper” 2015, nr 7, <https://www.create.ac.uk/publications/is-there-a-eu-copyright-jurisprudence-an-empirical-analysis-of-the-workings-of-the-european-court-of-justice> (dostęp 14.11.2019).
- Gerven W. van, *Harmonization of Private Law. Do We Need It?*, „Common Market Law Review” 2004, vol. 41, s. 505–532.
- Helios J., Jedlecka W., *Wykładnia prawa Unii Europejskiej ze stanowiska teorii prawa*, „Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego” 2018, nr 118, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/publication/95678> (dostęp 27.05.2019).
- Komunikat ze strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/powstana-specjalistyczne-sady-chroniace-wlasnosc-intelektualna> (dostęp 29.03.2020).
- Laskowska-Litak E., Markiewicz R. (red.), *Prawo autorskie. Komentarz do wybranego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE*, Warszawa 2019.
- Leszczyński L. (red.), *Wykładnia prawa Unii Europejskiej. System Prawa Unii Europejskiej*, t. 3, Warszawa 2019.
- Markiewicz R., *Svensson a sprawa polska*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2014, z. 4(126), s. 56–70.
- Markiewicz R., *Zdezorientowany prawnik o publicznym udostępnianiu utworów*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2016, z. 4, s. 5–37.
- Matczuk J., Michalska M., *Linkowanie a prawo autorskie*, <https://www.rp.pl/Opinie/301119985-Linkowanie-a-prawo-autorskie.html> (dostęp 27.05.2019).
- Matlak A., *Prawo autorskie w europejskim prawie wspólnotowym*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego – Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej”, z. 79, Zakamycze 2002.
- Podrecki P. (red.), *Prawo Internetu*, Warszawa 2007.

- Targosz T., *A New Chapter in the Linking Saga*, <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2016/09/09/a-new-chapter-in-the-linking-saga-its-becoming-a-horror/><http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2016/09/09/a-new-chapter-in-the-linking-saga-its-becoming-a-horror/> (dostęp 30.03.2020).
- Traple E., *Europeizacja prawa autorskiego w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Prawa Własności Intelektualnej” 2014, z. 4, s. 200–220.